

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 171/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. T., V., zastúpenej advokátom JUDr. V. N., V., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15 CoE 91/07 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. T. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. marca 2008 doručená sťažnosť JUDr. I. T., V. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastniť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový

protokol“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 15 CoE 91/07. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 25. marca 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako súdna exekútorka vykonávala exekúciu v prospech oprávneného proti povinnému. Išlo o vymáhanie čiastky 78 428 Sk na základe právoplatného platobného rozkazu. Poverenie na vykonanie exekúcie vydal sťažovateľke Okresný súd Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“), pričom konanie sa viedlo pod sp. zn. 7 Er 666/2005. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 2 K 9/2006 zo 16. mája 2006 bol na majetok povinného vyhlásený konkurz, čo znamenalo, že na majetok povinného nebolo možné počas konkurzu začať exekučné konanie, a ak už bolo konanie začaté, došlo k jeho zastaveniu. Sťažovateľka v dôsledku tejto situácie 25. mája 2006 požiadala okresný súd, aby promptne rozhodol o trovách exekúcie, keďže ich treba prihlásiť do konkurzného konania v lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu. Požadovala, aby trovy exekúcie v sume 2 007,60 Sk uhradil jej oprávnený, ktorý ako veriteľ povinného by si ich následne uplatnil v konkurznom konaní. Uznesením okresného súdu č. k. 7 Er 666/2005-12 zo 17. septembra 2007 bol návrh sťažovateľky na rozhodnutie o trovách exekúcie zamietnutý. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu v zákonnej lehote odvolanie. Uznesením krajského súdu sp. zn. 15 CoE 91/07 z 18. decembra 2007 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Uznesenie bolo doručené sťažovateľke 25. januára 2008.

Potvrdzujúcim uznesením krajského súdu došlo podľa názoru sťažovateľky k porušeniu označených práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Sťažovateľka vychádza z toho, že ako súdna exekútorka je štátom určenou osobou na realizáciu núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí. Je povinná exekučnú činnosť vykonávať nestranne a nezávisle. Z legálnej definície postavenia súdneho exekútora vyplýva, že sa podieľa na výkone súdnej moci. Ústavný súd už judikoval, že podiel súdneho exekútora na súdnej moci treba považovať za základné východisko pre úpravu jeho právneho postavenia, ktoré je determinované tým, že vykonáva úlohy verejnej moci. Sprihliadnutím na takto vymedzené postavenie súdneho exekútora je vylúčené, aby sa v danom prípade ocitol v postavení veriteľa povinného. Trovy exekúcie, ktoré vznikli v exekučnom konaní, v dôsledku vyhlásenia konkurzu nemožno od povinného vymôcť, a to

práve preto, že na jeho majetok nepostačujúci na úplné uspokojenie všetkých jeho veriteľov je vyhlásený konkurz majúci za následok zastavenie exekúcie. Pre súdneho exekútora sa jeho úloha v exekučnom konaní zastavením exekúcie končí. Podľa princípu zachovania spravodlivej rovnováhy nemožno od neho požadovať, aby trovy exekúcie vzniknuté plnením funkcie štátu on sám znášal. Súdny exekútor nie je napojený na štátny rozpočet, štát mu na výkon jeho funkcie neprispieva žiadnym spôsobom, a preto od neho nemožno požadovať, aby sa zrazu proti svojej vôli stal veriteľom niekoho iného iba preto, lebo vykonával svoju povinnosť v rámci ochrany práv oprávneného. K takémuto prípadu by mohlo dôjsť v každej exekúcii, a keby sa aplikoval uvedený postup, mohol by mať za následok úplné finančné zrútenie sa súdneho exekútora a následné vyhlásenie konkurzu na jeho majetok. Znamená to zároveň, že súdni exekútori nemajú žiadnu právnu istotu, lebo jednak závisí od oprávneného, ktorého exekútora si vyberie, a okrem toho je vždy otázne, či je povinný subjekt likvidný. Podľa názoru sťažovateľky mal krajský súd rozhodnutie okresného súdu zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie s tým, aby okresný súd exekúciu zastavil podľa ustanovenia § 57 ods. 1 písm. g) prípadne písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), teda preto, že v súvislosti s vyhlásením konkurzu na majetok povinného ide vlastne o prípad nemajetnosti povinného, ktorý nie je schopný uhradiť svoje záväzky v plnom rozsahu, resp. o prípad neprípustnosti exekúcie. Postup, ktorý zvolili všeobecné sudy, sťažovateľku poškodil na jej práve vlastniť majetok. V právnom štáte nemožno pripustiť, aby súd rezignoval a odvolával sa na neexistenciu práva. Aj keď došlo k zastaveniu exekúcie zo zákona, mali všeobecné sudy rozhodnúť, kto a v akej výške má platiť trovy exekúcie.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 15 CoE 91/07 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 18. decembra 2007 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež náhradu trov právneho zastúpenia advokátom.

2. Z uznesenia okresného súdu č. k. 7 Er 666/2005-12 zo 17. septembra 2007 vyplýva, že žiadosť sťažovateľky o rozhodnutie o trovách exekúcie bola zamietnutá. Podľa názoru okresného súdu v prípade vyhlásenia konkurzu nemožno na majetok podliehajúci konkurzu začať exekučné konanie, a ak už bolo začaté, vyhlásením konkurzu sa zastavuje. Podľa § 200 ods. 2 Exekučného poriadku ak súd rozhodne o zastavení exekúcie, rozhodne aj o tom, kto a v akej výške platí jej trovy. Podľa § 203 ods. 1 a 2 prvej vety Exekučného poriadku ak dôjde k zastaveniu exekúcie zavinením oprávneného, súd mu môže uložiť nahradenie nevyhnutných trov exekúcie. Ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie, znáša ich oprávnený. V zmysle § 200 ods. 2 Exekučného poriadku súd rozhoduje o tom, kto a v akej výške platí trovy exekúcie, len ak súčasne rozhoduje o jej zastavení. V danom prípade došlo k zastaveniu exekúcie priamo zo zákona, a nie rozhodnutím súdu. Oprávneného môže súd zaviazať na úhradu trov exekúcie len ak zastavenie exekúcie procesne zaviniť alebo ak bola exekúcia zastavená z dôvodu nemajetnosti povinného. Vyhlásenie konkurzu na majetok povinného nemožno považovať za procesné zavinenie oprávneného. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel okresný súd k záveru, že v tomto prípade nemôže rozhodnúť o trovách exekúcie. Sťažovateľka musí prihlásiť pohľadávku na úhradu trov exekúcie do konkurzu vedeného proti povinnému.

3. Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 15 CoE 91/07 z 18. decembra 2007 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu zo 17. septembra 2007. Podľa názoru krajského súdu okresný súd náležite zistil skutkový stav, vec správne skutkovo i právne posúdil a rozhodnutie odôvodnil v súlade so zákonnými požiadavkami. Právny záver okresného súdu, podľa ktorého je sťažovateľka povinná v prípade vyhlásenia konkurzu na majetok povinného uplatniť trovy exekúcie v konkurznom konaní, je správny. Skutočnosť, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, nemožno považovať za zavinenie oprávneného, teda ani za dôvod, pre ktorý by oprávnenému mala byť uložená povinnosť nahradiť trovy exekúcie. Pod „zavinením“ oprávneného v zmysle § 203 ods. 1 Exekučného poriadku treba rozumieť také porušenie procesných predpisov zo strany oprávneného, ktoré má za následok buď neodôvodnený vznik trov exekúcie, alebo také jeho konanie (úkony), ktoré by spôsobilo zastavenie exekúcie. Vyhlásenie konkurzu na majetok povinného nezakladá zavinenie oprávneného v už uvedenom zmysle. Trovy exekúcie musí preto znášať

povinný. Preto súdny exekútor nemá inú možnosť, ako formou prihlášky v konkurze uplatniť si trovny exekučného konania, ktoré mu vznikli v spojitosti s vedením exekúcie proti povinnému na návrh oprávneného, keďže po vyhlásení konkurzu na majetok povinného je konkurz spôsobom koncentrácie všetkých nárokov uplatňovaných proti povinnému.

4. Z dovolania sťažovateľky z 18. februára 2008 doručeného okresnému súdu 22. februára 2008 vyplýva, že je podané s poukazom na ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, teda z dôvodu, že postupom súdu a napadnutým uznesením bola sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom. Toto odňatie možnosti konať pred súdom vidí sťažovateľka v tom, že hoci po vyhlásení konkurzu na majetok povinného požiadala 25. mája 2006 okresný súd, aby promptne rozhodol o trovách exekúcie, nestalo sa tak, lebo okresný súd tento návrh zamietol a krajský súd uznesenie okresného súdu potvrdil. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd nerozhodnutím o merite veci odňal sťažovateľke možnosť konať pred súdom. Ďalej sťažovateľka uvádza argumenty, ktoré sú totožné s argumentmi uvedenými v sťažnosti podanej ústavnému súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom môže sa stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka podala popri sťažnosti ústavnému súdu aj dovolanie, na prvý pohľad by prichádzal do úvahy záver, podľa ktorého nie je v právomoci ústavného súdu o podanej sťažnosti konať a rozhodnúť, a to vzhľadom na citovaný čl. 127

ods. 1 ústavy vychádzajúci zo subsidiarity právomoci ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám. Berúc však do úvahy, že ide o potvrdzujúce uznesenie krajského súdu, proti ktorému je dovolanie prípustné iba z niektorého z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 Občianskeho súdneho poriadku, ústavný súd vychádza z toho, že je možné už teraz preskúmať dôvody sťažnosti, ktoré sú vlastne identické s dôvodmi dovolania. Uvedené dôvody sa totiž javia skôr ako námietky nesprávneho právneho posúdenia veci, než ako námietky v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku.

Vzhľadom na uvedenú úvahu treba považovať sťažnosť skôr za zjavne neopodstatnenú.

Z ustanovenia § 196 v spojení s § 197 ods. 1 Exekučného poriadku nepochybne vyplýva, že náklady spojené s výkonom exekučnej činnosti (odmena súdneho exekútora, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času) uhrádza povinný. Oprávneného možno zaviazat' na náhradu nevyhnutných trov exekúcie iba výnimočne. Ide jednak o prípad, keď zastavenie exekúcie zaviniť oprávnený, ako aj o prípad, keď majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie. Vzhľadom na uvedené zákonné ustanovenia všeobecné súdy správne vychádzali zo zásady, podľa ktorej náklady za výkon exekučnej činnosti má uhradiť povinný. Bolo preto treba zodpovedať ešte otázku, či je naplnená niektorá zo skutkových podstát zodpovednosti oprávneného za tieto náklady. Ani sťažovateľka nespochybňovala záver všeobecných súdov, podľa ktorého oprávnený zastavenie exekúcie nezaviniť. Namietala len to, že podľa jej názoru majetok povinného nestačil ani na úhradu trov exekúcie v zmysle § 203 ods. 2 prvej vety Exekučného poriadku. V tomto smere nesúhlasila s interpretáciou zákona zo strany všeobecných súdov.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno právny názor krajského súdu hodnotiť ani ako arbitrárny, ale ani ako zjavne neodôvodnený. Otázka, či majetok povinného stačí na úhradu trov exekúcie, sa vyjasní až v priebehu konkurzného konania. Rozhodne však nemožno dospieť k takémuto záveru vo chvíli vyhlásenia konkurzu, teda (zároveň) v momente zastavenia exekučného konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2008